

NEYTENDASTOFA

Ákvörðun nr. 3/2009

Kvörtun Lóu Pind Aldísardóttur yfir upplýsingum og útliti umbúða á vörum frá Íslensku Meðlæti hf., sem rekið er af Eggerti Kristjánssyni hf.

I.

Málsmeðferð

1.

Hinn 14. janúar 2009 barst Neytendastofu kvörtun frá Lóu Pind Aldísardóttur vegna útlits og upplýsinga á umbúðum á snöggsöðnu og djúpfrystu rósakáli og gulrótarskífum frá Íslensku Meðlæti hf., sem rekið er af Eggerti Kristjánssyni hf. Í kvörtuninni kom fram að umbúðir vörunnar gefi til kynna að grænmetið sé framleitt og pakkað hér á landi en samkvæmt upplýsingum sem kvartandi hafði aflað sér sé grænmetið framleitt og pakkað erlendis.

Með bréfi Neytendastofu til Eggerts Kristjánssonar hf., dags. 14. janúar 2009, var fyrirtækinu tilkynnt að stofnuninni hafi borist framangreind kvörtun og fyrirtækinu gefinn kostur á að koma að skýringum eða athugasemdum í málinu. Í bréfi Neytendastofu var vísað til 5. gr. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, sem felur í sér almenna vísireglu sem bannar óréttmæta viðskiptahætti, 2. mgr. 9. gr. sem segir að viðskiptahættir séu villandi sé upplýsingum leynt sem séu til þess fallnar að hafa áhrif á ákvörðun neytanda um að eiga viðskipti og 14. gr. laganna sem kveður á um að óheimilt sé að veita rangar, ófullnægjandi eða villandi upplýsingar sem séu til þess fallnar að hafa áhrif á eftirspurn eða framboð vara.

2.

Svar barst með bréfi, dags. 23. janúar 2009, þar sem því er hafnað að um villandi eða rangar upplýsingar á umbúðunum sé að ræða. Í bréfinu segir að rangt sé að grænmeti Íslensks Meðlætis sé pakkað erlendis. Grænmetið sé flutt inn erlendis frá, en blöndun, vigtun og endurpökkun fari fram á Íslandi. Aðföng til vinnslunnar, umbúðir og pappakassar séu keypt af innlendum aðilum. Virðisaukning innanlands sé um 50% af heildsöluverði vörunnar. Framleiðsla Íslensks Meðlætis teljist því íslenskur iðnaður. Vakin er athygli á því að ekki sé að finna almenna skilgreiningu í lögum eða reglugerðum á hugtökunum „íslensk framleiðsla“ eða „íslenskur iðnaður“.

Til frekari stuðnings því að framleiðsla Íslensks Meðlætis teljist til íslensks iðnaðar er vísað til þess að Tollstjórinn í Reykjavík veitti heimild til niðurfellingar aðflutningsgjalda af aðföngum til atvinnustarfsemi fyrirtækisins með vísan til reglugerðar nr. 719/2000 um undanþágu aðflutningsgjalda af aðföngum til ýmissar atvinnustarfsemi. Þá hafi fjármálaráðuneytið staðfest þá niðurstöðu að um sé að ræða íslenskan iðnað. Þá hafi hagfræðingur Samtaka iðnaðarins upplýst að Samtökin skilgreindu íslenskan iðnað sem alla vinnslu sem fari fram innanlands og fæli í sér virðisaukningu.

Með vísan til framangreindra lagaákvæða beri að skoða hvort Íslenskt Meðlæti hafi leynt mikilvægum upplýsingum eða veitt rangar eða villandi upplýsingar á umbúðunum af snöggsöðnu og djúpfyrstu grænmeti. Skilja megj af kvörtuninni að hinar meintu villandi upplýsingar á umbúðum vörunnar sé heiti fyrirtækisins Íslenskt Meðlæti og jafnframt að þess sé ekki getið sérstaklega á umbúðunum að grænmetið sé flutt inn til landsins þar sem það sé blandað, vigtað og endurpakkað.

Færð hafi verið fyrir því rök að framleiðsla Íslensks Meðlætis á grænmetinu teljist til íslensks iðnaðar. Af því leiði að því er alfarið hafnað af hálfu lögmanns Eggerts Kristjánssonar hf. að vörumerki Íslensks Meðlætis á umbúðum grænmetisins geti talist villandi upplýsingar. Þá sé óþarft að geta þess á umbúðunum að grænmetið sé innflutt, eða það blandað vigtað og endurpakkað hér á landi, enda séu það varla upplýsingar sem séu til þess fallnar að hafa áhrif á ákvörðun neytanda um að eiga viðskipti. Aðalatriðið sé að framleiðslan á grænmetinu teljist til íslensks iðnaðar og að hún feli í sér virðisaukningu og atvinnusköpun hér á landi. Útlit og gerð umbúðanna séu því ekki brot á ákvæðum laga nr. 57/2005.

II.

Niðurstaða

1.

Í máli þessu er kvartað yfir merkingum og upplýsingum á umbúðum á snöggsöðnu og djúpfyrstu rósakáli og gulrótarskífum frá Íslensku Meðlæti hf., sem rekið er af Eggerti Kristjánssyni hf. Að mati kvartanda gefa umbúðirnar til kynna að um íslenska vöru sé að ræða en skv. upplýsingum kvartanda sé varan í raun erlend. Af hálfu Eggerts Kristjánssonar er því hafnað að umbúðirnar gefi villandi upplýsingar um uppruna vörunnar.

Í bréfi Neytendastofu til Eggerts Kristjánssonar vegna kvörtunarinnar var vísað til ákvæða 5. gr., 2. mgr. 9. gr. og 14. gr. laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.

Í 5. gr. laga nr. 57/2005 er lagt almennt bann við óréttmætum viðskiptaháttum. Hvað teljist til óréttmætra viðskiptahátta er samkvæmt ákvæðinu nánar tilgreint í III. – V. kafla laganna. 9. gr. laganna er í III. kafla og 14. gr. í V. kafla. Bæði ákvæðin koma því til álita við mat á því hvort um óréttmæta viðskiptahætti sé að ræða.

Ákvæði 2. mgr. 9. gr. laganna er svohljóðandi:

„Viðskiptahættir eru villandi ef ekki er greint frá upplýsingum sem telja má að almennt skipti máli fyrir neytendur eða þeim er leynt og þær eru til þess fallnar að hafa áhrif á ákvörðun neytenda um að eiga viðskipti.“

Í ákvæðinu er kveðið á um villandi aðgerðarleysi fyrirtækis sem leiðir til þess að neytandi taki ákvörðun um að eiga viðskipta sem hann hefði annars ekki gert. Skv. ákvæðinu telst það einnig villandi aðgerðarleysi ef upplýsingar sem skipta máli fyrir neytendur eru veittar á óljósan eða margræðan hátt.

Ákvæði 14. gr. laganna er svohljóðandi:

„Óheimilt er að veita rangar, ófullnægjandi eða villandi upplýsingar í auglýsingum eða með öðrum hætti eða beita öðrum slíkum viðskiptaaðferðum sem sama marki eru brenndar gagnvart keppinautum, enda séu upplýsingar þessar og viðskiptaaðferðir til þess fallnar að hafa áhrif á eftirspurn eða framboð vara, fasteigna, þjónustu eða annars þess sem haft er á boðstólum í atvinnustarfsemi sem lög þessi taka til.“

Skv. ákvæðinu mega upplýsingar sem fram koma í auglýsingum eða með öðrum hætti, s.s. á umbúðum vöru, ekki vera rangar eða villandi svo ósanngjarnt sé gagnvart keppinautum. Séu upplýsingarnar villandi eða rangar og til þess fallnar að hafa áhrif á eftirspurn eða framboð vörunnar er því um að ræða brot á ákvæðinu.

2.

Í gögnum málsins eru færð rök fyrir því að framleiðsla á því grænmeti, sem mál þetta fjallar um, sé íslenskur iðnaður. Staðfesting á því hafi verið veitt bæði af Tollstjóranum í Reykjavík og Samtökum iðnaðarins. Neytendastofa fellst á þau rök að sá þáttur í framleiðslu grænmetisins sem fram fer hér á landi sé til þess fallin að hér sé um íslenskan iðnað eða íslenska framleiðslu að ræða. En það breytir í engu þeirri staðreynd að uppruni grænmetisins er erlendur. Á vefsíðu Samtaka iðnaðarins er að finna viðmiðunarreglur sem samtökin hafa sett sér komi upp ágreiningsmál varðandi það hvenær auglýsa megi vöru sem íslenska. Viðmiðunarreglurnar eru svohljóðandi:

„Vara verður að vera framleidd og/eða pökkuð á Íslandi.

Tilgreina verður greinilega á umbúðum vörunnar eða með öðrum tryggum hætti að hvaða leyti varan er íslensk, þ.e. pökkuð og/eða framleidd á Íslandi.“¹

Vörumerkið sem er í forgrunni á umbúðunum hefur að geyma nafn fyrirtækisins skráð með hástöfum, ÍSLENSKT MEÐLÆTI HF, og teiknaða stílfærða mynd af ýmsum grænmetistegundum, m.a. þeim tegundir sem voru í umbúðum þeim sem mál þetta fjallar um. Þá er vörumerkið umlukið þrem röndum í íslensku fánalitinum. Skv. viðmiðunarreglum Samtaka iðnaðarins skal tilgreina á umbúðum vörunnar að hvaða leyti hún teljist íslensk. Það er ekki gert á umbúðum þeim sem mál þetta snýr að. Að teknu tilliti til framsetningar vörumerkisins er það mati Neytendastofu að útlit umbúðanna og upplýsingar á þeim gefi ótvírætt í skyn að uppruni grænmetisins sé íslenskur. Því telur Neytendastofa að um sé að ræða brot á ákvæði 2. mgr. 9. gr. laga nr. 57/2005.

Í ljósi þess að undanfarnar vikur og mánuði hefur verið hvatt til þess að neytendur velji íslenskar vörur telur Neytendastofa verulegar líkur á því að neytendur velji þær vörur fram yfir erlendar sé þess kostur. Villandi umbúðir Eggerts Kristjánssonar eru því til þess fallnar að hafa áhrif á eftirspurn og brjóta þar með gegn ákvæðum 14. gr. laga nr. 57/2005.

Með vísan til framangreinds er það mat Neytendastofu að útlit umbúða Íslensks Meðlætis á snöggoðnu og djúpfrystu rósakáli og gulrótarskífum sé villandi og til þess fallið að hafa áhrif á ákvörðun neytenda um viðskipti og þar með hafa áhrif á eftirspurn. Er útlit umbúðanna því í andstöðu við ákvæði 5. gr., 2. mgr. 9. gr. og 14. gr. laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.

¹ Samtök iðnaðarins. (7. nóvember 2008). *Veljum íslenskt – okkar hagur*.
<http://www.si.is/uppysingar-og-utgafa/frettasafn/nr/3485> (sótt 18. febrúar 2009).

III.
Ákvörðunarorð:

„Eggert Kristjánsson hf., rekstraraðili Íslensks meðlætis hf., Sundagörðum 4, Reykjavík, hefur með notkun umbúða utan um snöggsóðið og djúpfryst rósakál og gulrótarskífur, frá Íslensku Meðlæti hf., brotið gegn ákvæðum 5. gr., 2. mgr. 9. gr. og 14. gr. laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.

Með vísan til 2. mgr. 21. gr. b. sömu laga bannar Neytendastofa Eggerti Kristjánssyni hf. notkun umbúðanna. Bannið tekur gildi við birtingu ákvörðunarinnar. Í banninu felst ekki innköllun þegar dreifðra umbúða. Verði ekki farið að banninu má búast við að Neytendastofa taki ákvörðun um sektir á grundvelli 22. gr. sömu laga.“

Neytendastofa, 19. febrúar 2009

Tryggvi Axelsson
forstjóri

Þórunn Anna Árnadóttir